

วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยในศตวรรษที่ 21 : แนวทางเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง

คชา ปราณีตพลกรัง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

อีเมล : khacha2531@gmail.com

พัชรพร สาลี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

อีเมล : Phatcha.beer1992@gmail.com

กุลภัสสรณ์ สุโนนทอง

นักวิชาการอิสระ

อีเมล : name-lovey@hotmail.com

ชลลัดดา สายนาโก

นักวิชาการอิสระ

อีเมล : Chonladda19@gmail.com

Received : December 25, 2021 Revised : May 10, 2022 Accepted : June 22, 2022

บทคัดย่อ

วรรณคดีไทยเป็นมรดกล้ำค่าของคนไทย เป็นเครื่องมือสะท้อนสังคมไทยในแต่ละยุคแต่ละสมัย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้นักเรียนต้องเรียนวรรณคดี และวรรณกรรม ซึ่งครูจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนวรรณคดีและวรรณกรรมในฐานะมรดกของชาติ โดยกิจกรรมดังกล่าวจะต้องพัฒนาทั้งองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการ ตลอดจนเจตคติที่ดีในการเรียนวรรณคดี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีจะบรรลุเป้าหมาย ครูจึงต้องมีนวัตกรรมทางการสอนหลายแบบ ทั้งรูปแบบการสอนต่าง ๆ ตลอดจนสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตจริงได้ ในที่นี้จะขอกล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน ได้แก่ 1) การตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูม 2) แนวทางการใช้เทคนิค CIRC 3) ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน 4) รูปแบบวิธีการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย

คำสำคัญ : วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้, วรรณคดีไทย, การคิดขั้นสูง

MANAGEMENT METHODS FOR LEARNING THAI LITERATURE IN THE 21ST CENTURY : A GUIDELINE FOR DEVELOPING THINKING.

Khacha Praneetpolkrung
Mahamakut Buddhist University Isan Campus
E-mail : khacha2531@gmail.com

Phatcharaphorn Salee
Mahamakut Buddhist University Isan Campus
E-mail : khacha2531@gmail.com

Kulaphasorn Sunonthong
independent scholar
อีเมล : name-lovey@hotmail.com

Chonladda Sainako
independent scholar
อีเมล : Chonladda19@gmail.com

Abstract

Thai literature is a valuable heritage of Thai people. It is a tool that reflects Thai society in each era. The Core Curriculum of Basic Education, B.E. 2551 has required students to study literature and literature. In which teachers must design learning activities for students to learn literature and literature as a national heritage. The aforementioned activities must develop both the body of knowledge. process skills as well as a good attitude in studying literature. Literature learning activities will achieve the goal. Therefore, teachers must have a variety of teaching innovations. Both teaching styles, as well as media and learning resources to help learners connect learning with real life. Here, we would like to discuss the approaches in the management of literature learning that promote high-level thinking skills of learners, namely: 1) Asking questions according to Bloom's concept. 2) Guidelines for using CIRC techniques 3) Reader's response theory 4) Methods of teaching and learning by research method.

Keyword : Management methods for learning, Thai literature, Higher thinking

บทนำ

วรรณคดีเกิดจากความรู้สึกนึกคิดของกวีที่ถ่ายทอดออกมาจากจิตใจให้ปรากฏในรูปหนังสือ มีถ้อยคำอันไพเราะสามารถเร้าใจผู้อ่านหรือผู้ฟังให้เกิดความรู้สึก ซึ่งเห็นได้ว่าวรรณคดีมีความสำคัญในการผสมผสานศาสตร์ เสฐียรโกเศศ (2555: 1) วรรณคดีไทยเป็นมรดกอันล้ำค่า เป็นศิลปกรรมทางภาษาอันเป็นเครื่องแสดงถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ถ่ายทอดผ่านความรู้สึกคิด จินตนาการของมนุษย์ให้ผู้อ่านเกิดข้อคิดประเทืองปัญญา มีความเพลิดเพลินและจรรโลงใจ ดังที่ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2552: 459) ได้กล่าวถึงลักษณะ ของวรรณคดีสรุปได้ว่า วรรณคดี คือบทประพันธ์ที่มุ่งให้ความเพลิดเพลินให้เกิดความนึกคิด (imagination) และอารมณ์ต่าง ๆ และจะต้องมีรูปศิลปะ(form) ที่ทำให้เกิดความงาม

นอกจากวรรณคดีไทยจะเป็นเสมือนมรดกทางวัฒนธรรมประจำชาติแล้วกระจกที่สะท้อนสภาพสังคมในสมัยนั้น ทั้งด้านการแต่งกาย ประเพณี ของสังคมในแต่ละยุคสมัย การศึกษาวรรณคดีไทยจึงนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ดังที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2538: 123) ได้พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษาว่า การศึกษาวรรณคดีและกวีนิพนธ์ อันเป็นศิลปะสมบัติของชาติที่บรรพบุรุษของเราได้อุสหาสร้างสรรค์ขึ้นด้วยอัจฉริยภาพอันสูงย่อมจะอำนวยผลให้แก่ ผู้ใฝ่ใจศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต กล่าวคือเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมภูมิปัญญา ให้ความรู้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ให้ความเพลิดเพลินเป็นการพัฒนาจิตใจและให้คติธรรมในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้เปลื้อง ณ นคร (2541:13) ได้กล่าวถึงการศึกษาวรรณคดีไทย สรุปได้ว่าการศึกษาวรรณคดีไทยนอกจากให้ความรู้แล้วยังเป็นเครื่องประเทืองใจ อบรมศีลธรรมและเป็นอารมณ์ของผู้ที่เจริญแล้ว

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551: 31) ได้ให้ความสำคัญของการศึกษาวรรณคดีจึงได้กำหนดให้วรรณคดีเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย โดยได้กำหนดขอบเขตของการเรียนวรรณคดีไว้ว่า ผู้เรียนต้องวิเคราะห์วรรณคดี ศึกษาแนวความคิด คุณค่า มีความเข้าใจกับบทหรือ บทเห่ และเพลงพื้นบ้านอันเป็นเครื่องแสดงถึงภูมิปัญญาไทย ซึ่งถูกถ่ายทอดผ่านความรู้สึกนึกคิด ขนบธรรมเนียม เรื่องราวในอดีต รวมถึงความงดงามของภาษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งและภาคภูมิใจ จะเห็นได้ว่าการศึกษาวรรณคดีไทยนับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะการเรียนรู้วรรณคดีจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้แนวคิด คุณค่า ผ่านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนและนำข้อคิดที่ได้เรียนรู้จากวรรณคดีไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้วรรณคดีเป็น 1 ใน 5 สารที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ ดังที่อัมพร ทองใบและมาลี พันธุ์ประเสริฐ (2555: 85) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดี ไว้ว่า วรรณคดีเป็นศิลปะชั้นสูง ผู้ที่ได้อ่านจะได้รับรสไพเราะที่ไม่ปรากฏในรูปปั้น ภาพเขียนหรือดนตรี ผู้ที่มีประสบการณ์อ่านเท่านั้นจะเข้าใจความรู้สึกคิดชีวิต คำสอน ปรัชญา ความรู้ต่างมากกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ประสบการณ์อ่าน

อย่างไรก็ตามแม้ว่าวรรณคดีจะมีความสำคัญดังกล่าวข้างต้นแต่ยังคงพบปัญหาต่าง ๆ ทั้งผู้เรียนที่มักมองไม่เห็นคุณค่าของการเรียนวรรณคดี การเรียนโดยไม่รู้จุดหมายว่าเมื่อเรียนแล้วจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร สอดคล้องกับศรีวิไล ดอกจันทร์ (2528: 205) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนวรรณคดีที่เด็กจะยอมรับได้ขึ้นอยู่กับวิธีการสอนของครูด้วย การสอน ควรเน้นให้ผู้เรียนได้คิดค้นที่จะวิจารณ์วรรณคดีตามพื้นฐานและประสบการณ์ การเรียนการสอนวรรณคดีไทยนั้น ผู้สอนจึงควรเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด และวิเคราะห์ ในมุมมองที่แตกต่าง สามารถนำวรรณคดีไปประยุกต์ใช้ในชีวิต ที่จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทั้งผู้สอนยังควรมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความ

สนใจ กระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญ และเห็นคุณค่าของการเรียนวรรณคดีไทย ด้วยปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้เขียนจึงได้เสนอวัตรกรรมที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น ตลอดจนความสำคัญของวรรณคดีไทยในแต่ละระดับชั้น

คุณภาพของผู้เรียนในการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551: 32) ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น ในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ดังนี้

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เข้าใจและสามารถปรับปรุงข้อคิดที่จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็กซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่นท้องจำบทยาน และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เข้าใจและเห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้าน ร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดให้

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้น รู้และเข้าใจลักษณะเด่นของวรรณคดี ภูมิปัญญาทางภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีไทย ประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ และนำข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

เมื่อพิจารณาคุณภาพผู้เรียนแต่ละช่วงชั้นแล้วพบว่าการศึกษาเกี่ยวกับวรรณคดีนั้น เน้นให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์ถึงคุณค่าของวรรณคดี ข้อคิดเตือนใจ ซึ่งวรรณคดีนั้น มีเรื่องราวมากมาย ที่เลือกสรรมาให้นักเรียนได้ศึกษาอย่างหลากหลาย ทั้งวรรณคดีระดับชั้นประถมศึกษา และวรรณคดีระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งการเรียนการสอนวรรณคดีในแต่ละช่วงชั้นนั้น ได้มีการจัดสรรวรรณคดีที่กำหนดให้เรียน และวรรณคดีที่เสนอให้เลือกเรียน เพื่อเป็นเอกภาพในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

แนวการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ เพราะการจัดการเรียนรู้ ที่หลากหลายจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดทักษะการคิด ทั้งยังทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากกว่าการเป็นผู้รับฝ่ายเดียว โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันเป็นยุคที่ประเทศไทยก้าวสู่ศตวรรษ ที่ 21 ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ดังที่ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2561: 13) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางไว้ว่า เป็นแนวการสอนที่เน้นให้เด็กสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการคิดการทำงานเป็นทีม การปฏิสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมเพื่อให้เด็ก มีความเข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้ สร้างชิ้นงาน และภาระงาน โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก การเรียนรู้ดังกล่าวเด็กต้องตื่นตัวเน้นเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ เรียกว่าการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับสุพรรณิ ขาญประเสริฐ (2557: 3) ซึ่งได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบ Active Learning คือการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ความสนใจ ความกระตือรือร้น และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ในตัวผู้เรียนมากขึ้น โดยผู้เรียนมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง

สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เขียนจะยกตัวอย่างเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีนั้น เป็นการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวรรณคดี ฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์และคิดขั้นสูง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อภิปรายโต้ตอบประเด็นที่เป็นปัญหาการสอนวรรณคดี ตลอดจนฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นกลุ่ม มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งจะยกตัวอย่างแนวทางในการจัดการเรียนวรรณคดีที่สำคัญ ดังนี้

แนวการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูม

การจัดการเรียนวรรณคดี โดยการตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยฝึกกระบวนการคิด เริ่มจากการเรียนรู้ขั้นความรู้ความจำ จนไปถึงขั้นประเมินค่า/สร้างสรรค์ ได้ ซึ่งการจัดการเรียนวรรณคดีโดยการตั้งคำถามของบลูมมีงานวิจัยและขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

การตี โพธิ์ราม (2560) ได้นำการตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูมมาพัฒนาการคิดวิเคราะห์ภาพพจน์ในวรรณคดีไทย เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคคำถามตามแนวคิดของบลูม ในการวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูมดังนี้

ทศนา แหมมณี (2557 : 400 - 407) ได้กล่าวว่าบลูม ได้จัดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ซึ่งในด้านพุทธิพิสัยได้จัดระดับจุดมุ่งหมายตามระดับความรู้จากต่ำไปสูงไว้ 6 ระดับ ดังนี้

1. การเรียนรู้ในระดับความรู้ ความจำ (Knowledge) การเรียนรู้ในระดับนี้ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถตอบได้ว่า สิ่งที่ได้เรียนรู้มีสาระอะไรบ้าง ซึ่งการที่ตอบได้นั้น ได้มาจากการจดจำเป็นสำคัญ ดังนั้น คำถามที่ใช้ในการทดสอบการเรียนรู้ในระดับนี้มักเป็นคำถาม ที่ถามถึงข้อมูลสาระ รายละเอียดของสิ่งที่เรียนรู้และให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่บ่งชี้ว่าตนมีความรู้ความจำ ในเรื่องนั้น ๆ พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการเรียนรู้ในระดับความรู้ความจำ ได้แก่ บอก เล่า ชี้ ระบุ จำแนก ท่อง

รวบรวม ประมวล จัดลำดับให้ความหมาย ให้คำนิยาม เลือกเนื้อหา ได้แก่ ศัพท์ หมวดหมู่ รายละเอียด บุคคล เหตุการณ์ สถานที่ เวลา วิธีการ กระบวนการ ความสัมพันธ์ สาเหตุ ทฤษฎี องค์ประกอบ กฎเกณฑ์ ระบบระเบียบแบบแผน โครงสร้าง สัญลักษณ์ คุณลักษณะ

2. การเรียนรู้ในระดับความเข้าใจ (Comprehension) การเรียนรู้ในระดับนี้ หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเข้าใจความหมาย ความสัมพันธ์และโครงสร้างของสิ่งที่เรียน และสามารถ อธิบายสิ่ง ที่เรียนรู้นั้นได้ด้วยคำพูดตนเอง ผู้เรียนที่เข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หลังจากได้ความรู้ในเรื่อง นั้นมาแล้ว จะสามารถแสดงออกหลายทาง เช่น สามารถตีความได้ แปลความได้ เปรียบเทียบได้ บอกความแตกต่าง ได้ คำถามลักษณะนี้มักเป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการ เรียนรู้ในระดับความเข้าใจ ได้แก่ อธิบาย(โดยใช้คำพูด) เปรียบเทียบ แปลความหมาย ตีความหมาย สรุป ย่อ บอกใจความสำคัญ ขยายความลงความเห็น แสดงความคิดเห็น คาดการณ์ คาดคะเน ทำนาย กะประมาณเนื้อหาหรือสิ่งที่ถาม ได้แก่ ศัพท์ ความหมาย คำนิยาม สิ่งที่เป็นนามธรรม ผลที่จะ เกิดขึ้น ผลกระทบ วิธีการกระบวนการ ทฤษฎี หลักการ แบบแผน โครงสร้าง ความสัมพันธ์ เหตุการณ์สถานการณ์

3. การเรียนรู้ในระดับการนำไปใช้ (Application) การเรียนรู้ในระดับนี้ หมายถึง การเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนสามารถนำข้อมูล ความรู้ความเข้าใจที่ได้เรียนมาไปใช้ในการหาคำตอบ และแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้น คำถามในระดับนี้จึงมักประกอบด้วยสถานการณ์ที่ผู้เรียน จะต้องดึงความรู้ ความเข้าใจ มาใช้ในคำตอบ โดยพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการเรียนรู้ในระดับการนำความรู้ ไปใช้ ได้แก่ ประยุกต์ ปรับปรุงแก้ปัญหา เลือก จัด ทำ ปฏิบัติ แสดง สาธิต ผลิตเนื้อหา สิ่งที่ถามถึง กฎ หลักการ ทฤษฎี ปรากฏการณ์ สิ่งที่เป็นนามธรรม วิธีการ กระบวนการ ปัญหา ข้อสรุป ข้อเท็จจริง

4. การเรียนรู้ในระดับการวิเคราะห์ (Analysis) การเรียนรู้ในระดับนี้ หมายถึง การเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนต้องใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดที่ลึกซึ้ง เนื่องจากไม่ สามารถ หาคำตอบได้จากข้อมูลที่มีอยู่โดยตรง ผู้เรียนต้องใช้ความคิดหาคำตอบจากการแยกแยะ ข้อมูล และหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่แยกนั้น หรืออีกนัยหนึ่งคือการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนสามารถ จับได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุ เหตุผล หรือจุดที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง

การวิเคราะห์โดยทั่วไปมี 2 ลักษณะ คือ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่เพื่อให้ได้ข้อสรุป และหลักการที่สามารถนำไปใช้ใน สถานการณ์อื่น ๆ ได้

4.2 การวิเคราะห์ข้อสรุป ข้ออ้างอิง หรือหลักการต่าง ๆ เพื่อหาหลักฐาน ที่ สามารถสนับสนุนหรือปฏิบัติข้อความนั้น พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการเรียนรู้ในระดับวิเคราะห์ ได้แก่ จำแนกแยกแยะหาเหตุและผล หาความสัมพันธ์ หาข้อสรุป หาหลักการ หาข้ออ้างอิง หาหลักฐาน ตรวจสอบ จัดกลุ่มระบุ ชี้ เนื้อหาสิ่งที่ถามถึง ข้อมูล ข้อความ เรื่องราว เหตุการณ์ เหตุผล องค์ประกอบ ความคิดเห็น สมมติฐาน ข้อยุติ ความมุ่งหมาย รูปแบบ ระบบ โครงสร้าง วิธีการ กระบวนการ

5. การเรียนรู้ระดับการสังเคราะห์(Synthesis) การเรียนรู้ในระดับนี้ หมายถึง การเรียนรู้ที่อยู่ในระดับที่ผู้เรียนสามารถคิดสิ่งประดิษฐ์สิ่งใหม่ขึ้นมา ซึ่งอาจอยู่ในรูปของสิ่งประดิษฐ์ ความคิด หรือภาษาทำนายสถานการณ์ในอนาคตได้ คิดวิธีการแก้ปัญหาได้ (แต่แตกต่างจากการ แก้ปัญหา ในขั้นนี้อาจมีคำตอบได้หลายคำตอบ) พฤติกรรมที่สามารถบ่งชี้การเรียนรู้ในระดับนี้ ได้แก่

การเขียนบรรยาย อธิบาย เล่า บอก เรียบเรียง สร้าง จัด ประดิษฐ์ แต่ง ดัดแปลง ปรับ แก้ไข ทำใหม่ ออกแบบ ปฏิบัติ คิดริเริ่ม ตั้งสมมติฐาน ตั้งจุดมุ่งหมาย ทำนาย แจกแจงรายละเอียด จัดหมวดหมู่ สถานการณ์ วิเคราะห์ปัญหา เนื้อหา สิ่งที่ได้มาถึงได้แก่ ความคิด การศึกษาค้นคว้า แผนงาน สมมติฐาน จุดมุ่งหมาย ทฤษฎี หลักการ โครงสร้าง รูปแบบ แบบแผน ส่วนประกอบ ความสัมพันธ์ แผนภาพ แผนภูมิ ผังกราฟิก

6. การเรียนรู้ในระดับการประเมินค่า(Evaluation) การเรียนรู้ในระดับนี้ หมายถึง การเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนต้องใช้การตัดสินคุณค่าซึ่งก็มีความหมายว่า ผู้เรียนจะต้องสามารถตั้งเกณฑ์ ในการประเมินหรือตัดสินคุณค่าต่าง ๆ ได้ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้นได้ พฤติกรรมที่ บ่งชี้ ได้แก่ วิพากษ์วิจารณ์ตัดสิน ประเมินค่า ตีค่า สรุป เปรียบเทียบ จัดอันดับ กำหนดเกณฑ์ กำหนดมาตรฐาน ตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น ให้เหตุผล บอกหลักฐาน เนื้อหาสิ่งที่ได้มาถึง ได้แก่ ข้อมูล ข้อเท็จจริง การกระทำ ความคิดเห็น ความถูกต้อง ความแม่นยำ มาตรฐาน เกณฑ์ หลักการ ทฤษฎี คุณภาพ ประสิทธิภาพ ความเชื่อมั่น ความคลาดเคลื่อน อคติ วิธีการ ประโยชน์ คำนิยม

แนวการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เทคนิค CIRC

แนวทางการจัดการเรียนรู้วรรณคดีโดยใช้เทคนิค CIRC เป็นการจัดการกิจกรรมที่ทำให้ ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นกลุ่ม ได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย ฝึกกระบวนการอ่าน วรรณคดีพื้นฐาน จบใจความ ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียน

มะลิวัลย์ พรนิคม (2559) ได้นำเทคนิค CIRC มาใช้ในการพัฒนาชุดกิจกรรม การ เรียนรู้การอ่านวรรณคดีไทย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวรรณคดีไทย โดยใช้ เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555: 192) ได้กล่าวถึงแนวทางหรือขั้นตอนในการจัด การ เรียนรู้โดยใช้เทคนิค CIRC ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นำเสนอบทเรียนต่อชั้นเรียน กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนโดยการแจ้ง จุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบและทบทวนเนื้อหาการเรียนไปแล้ว หรือคำศัพท์เก่าแนะนำ เนื้อหาการเรียนไปแล้วหรือคำศัพท์เก่า แนะนำเนื้อหาการเรียนหรือคำศัพท์ใหม่ ตลอดจนอธิบายถึง วิธีการเรียน เกณฑ์ที่ทุกคนต้องทำได้ รวมถึงการทำแบบทดสอบเมื่อจบบทเรียนแต่ละบท

ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรมการอ่านในกลุ่ม ดังนี้

1. กิจกรรมพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติตาม ประกอบด้วย กิจกรรมฝึกอ่านกับเพื่อ การอ่านออกเสียง การให้ความหมายของคำ การสะกดคำ และกิจกรรมการ สรุปเรื่อง

2. กิจกรรมการสอนอ่านจับใจความสำคัญ เมื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดำเนินไปได้ระยะหนึ่ง ครูจะจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการอ่านจับใจความกับนักเรียนโดยตรงมีขั้นตอน คือครูเสนอเรื่องที่จะให้อ่าน ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมรายบุคคล การตรวจสอบจากเพื่อฝึก ปฏิบัติเพิ่มเติม และประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้ง จะทำการ วัดผลโดยใช้การซักถาม สนทนา การอ่านออกเสียง การสรุปใจความสำคัญของเรื่อง การทดสอบความ เข้าใจเนื้อเรื่องและในรอบ 1 สัปดาห์จะนำคะแนนทุกกิจกรรมของนักเรียนทุกคนมารวมเป็นคะแนน

ของทีม กล่าวคือทีมใดที่ทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ร้อยละ 90 ขึ้นไป จะได้รับประกาศให้เป็นทีมยอดเยี่ยม (Super teams) และได้รับเกียรติบัตร และทีมที่ทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ร้อยละ 80 จะได้รับการประกาศให้เป็นทีมเก่ง (Great teams) และได้รับใบเกียรติบัตร

แนวการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

การจัดการเรียนรู้วรรณคดีโดยใช้ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เป็นการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเรียน ผู้เรียนเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของตนเอง โดยมีงานวิจัยและขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้

จุฬาลักษณ์ คชาชัย (2557) ได้นำทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านมาใช้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน โดยมีหลักการของรูปแบบ ขั้นตอนและการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

พรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช (2547: 178 อ้างถึงในการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน (2557: 38) ได้แบ่งรูปแบบและขั้นตอนการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนอง ดังนี้

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

1. หลักการสร้างความเข้าใจจากประสบการณ์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีจากประสบการณ์เดิมของตน ในการเรียนการสอนวรรณคดี รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนอง ของผู้อ่านนี้ เน้นการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมของตนมาเชื่อมโยงกับวรรณคดี

2. หลักการสร้างความแตกต่างระหว่างบุคคล

ผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพในการเข้าใจวรรณคดีแตกต่างกันตามประสบการณ์เดิม ของแต่ละคนรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านนี้ เน้นการให้เสรีภาพ แก่ผู้เรียนในการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นและการยอมรับการแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดีของผู้เรียนโดยปราศจากอคติ

3. หลักการด้านการมีปฏิสัมพันธ์

ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยแลกเปลี่ยนความรู้สึกความคิดเห็นของตนกับผู้อื่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตอบสนองต่อวรรณคดี รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านนี้ เน้นการจัดสภาพการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชั้นเรียน

4. หลักการด้านการทบทวนและการคิดไตร่ตรอง

ผู้เรียนแต่ละคนควรมีโอกาสทบทวนและคิดไตร่ตรองประสบการณ์จากการอ่านวรรณคดีและข้อมูลป้อนกลับ โดยการเขียนบันทึกการเรียนรู้ แล้วจับคู่แลกเปลี่ยนกันอ่าน รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านนี้ เน้นการให้ข้อมูลป้อนกลับ ในบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีและให้ผู้เรียนเห็นมุมมอง ในการตอบสนองต่อวรรณคดีที่หลากหลายมากขึ้น

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 สร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน

- 1.1 อ่านเนื้อเรื่องวรรณคดีตอนที่กำหนด
- 1.2 สรุปความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีตามศักยภาพ
- 1.3 นำเสนอความเข้าใจในการอ่านเนื้อเรื่องโดยการพูด หรือการเขียน ตาม

ศักยภาพของตน

- 1.4 ร่วมกันอภิปรายและสรุปเนื้อเรื่องวรรณคดีตอนที่เรียน

ขั้นที่ 2 เชื่อมโยงประสบการณ์

2.1 นำเสนอตัวอย่างข้อความ หรือตัวอย่างเหตุการณ์ในวรรณคดีหรือประเด็นอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับวรรณคดีมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

2.2 นำเสนอประสบการณ์ของตนที่เกี่ยวข้องกับข้อความ เหตุการณ์ หรือประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดี

2.3 อภิปรายร่วมกัน เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้เรียนกับวรรณคดี ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์

- 3.1 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยให้ผู้เรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่น

3.2 ร่วมกันกำหนดประเด็นอภิปรายหรืองานกลุ่มในลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องวรรณคดี

3.3 อภิปรายหรือทำงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย โดยเน้นการแสดงความคิดเห็นที่ เชื่อมโยงประสบการณ์กับวรรณคดี

ขั้นที่ 4 ให้และรับข้อมูลป้อนกลับ

- 4.1 ผู้แทนของแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานในชั้นเรียน

4.2 ร่วมกันอภิปราย และนำเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยการให้และรับข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 ทบทวนและเขียนบันทึกการตอบสนอง

5.1 ช่วยกันทบทวนเนื้อหา แล้วสรุปประเด็นสำคัญจากการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย และการนำเสนอผลงานกลุ่มในชั้นเรียน

5.2 เขียนบันทึกการเรียนรู้ โดยการแสดงความรู้ ความเข้าใจความรู้สึก และความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีอย่างอิสระ ส่งให้ผู้สอนตรวจพิจารณา

5.3 ตรวจพิจารณานบันทึกการเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนแล้วส่งคืนบันทึกการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

5.4 จับคู่แลกเปลี่ยนกันอ่านบันทึกการเรียนรู้ทุกครั้ง โดยเปลี่ยนคู่อ่าน เพื่อให้รับทราบความคิดเห็นของผู้เรียนคนอื่น อย่างหลากหลาย

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเขียนบันทึกความรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ใช้แนวคิดตาม Brown และ Stephen โดยจำแนกความสามารถ ในการตอบสนองต่อวรรณคดีเป็น 5 ระดับ

1. ระดับข้อเท็จจริง(facture level)

ผู้อ่านแสดงความเข้าใจด้วยบทโดยการอธิบายเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องเหมือนกับ การรายงานข่าวหนังสือพิมพ์ โดยการระบุนรายละเอียดของเหตุการณ์ตามที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง

2. ระดับความรู้สึกร่วม (empathic level)

ผู้อ่านเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ในเรื่องโดยการพยายามทำความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร

3. ระดับการวิเคราะห์ (analytical level)

ผู้อ่านใช้การอ่านรายละเอียด (close reading) ในการพิจารณาองค์ประกอบของเรื่อง เช่น พัฒนาการของตัวละคร การใช้สัญลักษณ์ แนวคิด และน้ำเสียงของผู้แต่ง

4. ระดับความเห็นใจ (sympathetic level)

ผู้อ่านแสดงการตอบสนองต่อสถานการณ์ในเรื่อง โดยระบุความรู้สึกเห็นใจที่มีต่อชะตากรรมของตัวละคร และเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครมากขึ้น

5 ระดับการวิจารณ์ (critical level)

ผู้อ่านตีความและคิดไตร่ตรองคุณค่าของวรรณคดี โดยเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อเรื่อง

แนวการจัดการเรียนรู้ที่ 4 รูปแบบวิธีการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดี โดยใช้รูปแบบวิธีการวิจัย เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะการแก้ปัญหา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหา รู้จักวางแผนเป็นระบบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ณัฐพงษ์ ญาณวัฒน์ (2559) ได้นำรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยมาศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย โดยมีขั้นตอนการสอนตามรูปแบบดังนี้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์และคณะ (2549: 144) ได้สรุปรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยไว้ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ตีความ/ กำหนดปัญหา (Define) การเรียนการสอนโดยใช้ประเด็นหลักในเนื้อหาวิชาหรือปัญหาเป็นหลักเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน

สำรวจประเด็น ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นหรือสำรวจปัญหาที่จะศึกษา

จัดลำดับความสำคัญ ผู้เรียนร่วมจัดอันดับความสำคัญของประเด็นที่จะศึกษา

เลือกประเด็น ผู้เรียนร่วมกันเลือกประเด็นที่จะศึกษา

กำหนดคำถามการวิจัย ผู้เรียนร่วมกันกำหนดคำถามการศึกษา

กำหนดตัวแปร ผู้เรียนร่วมกันกำหนดตัวแปรหรือประเด็นหลักที่จะศึกษา

ขั้นที่ 2 วางแผนงาน (Design) กำหนดวิธีการและรูปแบบที่จะศึกษา

กำหนดสมมติฐาน ผู้เรียนร่วมกันกำหนดสมมติฐาน หรือข้อสันนิษฐานด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง

ออกแบบ ผู้เรียนร่วมกันออกแบบการศึกษาด้วยตนเอง โดยมีผู้สอน เป็นผู้ชี้แนะแนวทาง

ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน (Implement) ดำเนินการศึกษาตามแผนที่กำหนด

เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้เรียนช่วยกันเก็บรวบรวมข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล ผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผล ผู้เรียนร่วมกันสรุปผล

ขั้นที่ 4 นำผลที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาเพื่อพัฒนา (Improvement) นำผลที่ได้จากการศึกษามาทดลองหรือตรวจสอบ

ทดลองใช้สถานการณ์จริง ผู้เรียนร่วมกันนำผลการวิจัยไปทดลองปฏิบัติ หรือตรวจสอบร่วมกัน

พัฒนาการปฏิบัติงาน ผู้เรียนร่วมกันนำข้อมูลย้อนกลับที่ได้มาพัฒนาการทำงาน

แนวการจัดการเรียนรู้ที่ 5 รูปแบบการเรียนการสอนแบบซีกค้ำ

พิชญา มณีศรี ได้นำรูปแบบการเรียนการสอนแบบซีกค้ำมาพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องขุนช้างขุนแผน โดยใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอนแบบซีกค้ำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสะเมิงพิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

จอยส์และวีล (1996: 106-108 อ้างถึงในการพัฒนาทักษะการคิดอย่าง มีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องขุนช้างขุนแผน โดยใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอน แบบซีกค้ำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสะเมิงพิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่, 2557: 35) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบซีกค้ำ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด รวมทั้งวิธีการทำความเข้าใจในความคิดของตน

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบซีกค้ำ

ขั้นที่ 1 นำเสนอกรณีปัญหา

ประเด็นปัญหาที่นำเสนอควรเป็นปัญหาที่มีทางออกให้คิดได้หลายคำตอบ ควรเป็นประโยคที่มีคำว่า “ควรจะ” เช่น ควรมีกฎหมายให้มีการทำแท้งได้อย่างเสรีหรือไม่ควรมีกฎจดทะเบียนโสเภณีหรือไม่ ควรออกกฎหมายห้ามคนสูบบุหรี่หรือไม่? ควรอนุญาตให้นักเรียนประกวดนางงามหรือไม่ อย่างไรก็ตามควรหลีกเลี่ยงประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกัน วิธีการนำเสนออาจจะกระทำได้หลายวิธี เช่น การอ่านเรื่องให้ฟัง การให้ดูภาพยนตร์ การเล่าประวัติความเป็นมา ครูต้องระลึกเสมอว่าการนำเสนอปัญหานั้นต้องทำให้นักเรียนได้รู้ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับปัญหา รู้ว่าใครทำอะไร เมื่อใด เพราะเหตุใด และมีแง่มุมของปัญหาที่ขัดแย้งกันอย่างไรให้ผู้เรียนประมวลข้อเท็จจริงจากกรณีปัญหาและวิเคราะห์หาค่านิยมที่เกี่ยวข้องกัน

ขั้นที่ 2 ให้ผู้เรียนแสดงจุดยืนของตนเอง ผู้สอนใช้คำถามที่มีลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ถ้ามีจุดยืนอื่น ๆ ให้เลือกอีก ผู้เรียนยังยืนยันที่จะเลือกจุดยืนเดิมหรือไม่ อย่างไร
- หากสถานการณ์แปรเปลี่ยนไปผู้เรียนยังจะยืนยันที่จะเลือกจุดยืนเดิมหรือไม่ เพราะอะไร
- ถ้าผู้เรียนต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์อื่น ๆ จะยังยืนยันจุดยืนนี้หรือไม่

- ผู้เรียนมีเหตุผลอะไรที่ยึดมั่นกับจุดยืนนั้น จุดยืนนั้นเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหานั้นหรือไม่

- เหตุผลที่ยึดมั่นกับจุดยืนนั้นเป็นเหตุผลที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่หรือไม่
- ผู้เรียนมีข้อมูลเพียงพอที่จะสนับสนุนจุดยืนนั้นหรือไม่
- ข้อมูลที่ผู้เรียนใช้เป็นพื้นฐานของจุดยืนนั้นถูกต้องหรือไม่
- ถ้ายึดจุดยืนนี้แล้วผลที่เกิดขึ้นตามมาคืออะไร
- เมื่อรู้ผลที่เกิดขึ้นตามมาแล้ว ผู้เรียนยังยืนยันที่จะยึดถือจุดยืนนี้อีกหรือไม่

ขั้นที่ 3 ผู้เรียนทบทวนในค่านิยมของตนเอง

ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพิจารณาปรับเปลี่ยน หรือยืนยันในค่านิยมที่ยึดถือ

ขั้นที่ 4 ผู้เรียนตรวจสอบและยืนยันจุดยืนใหม่/ เก่าของตนอีกครั้ง

ผู้เรียนพยายามหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาสนับสนุนค่านิยมของตนเพื่อยืนยันว่าสิ่งที่ตนยึดถืออยู่นั้นเป็นค่านิยมที่แท้จริงของตน

ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบซีกค่าน

ผู้เรียนเกิดความกระจ่างในความคิดของตนเองเกี่ยวกับค่านิยมและเกิดความเข้าใจในตนเอง รวมทั้งผู้สอนได้เรียนรู้และเข้าใจความคิดของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีการมองโลกในแง่บวกกว้างขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของผู้เรียนด้วย

จะเป็นว่าการจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้การตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูม, เทคนิค CIRC, ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน, รูปแบบวิธีการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย, รูปแบบการเรียนการสอนแบบซีกค่าน สามารถช่วยพัฒนาการเรียนวรรณคดีของผู้เรียนให้เกิดทักษะการคิด การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ ในมุมมองที่กว้างขึ้น นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551: 32) ที่ได้มีการกำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น

สรุป

จะเห็นได้ว่าวรรณคดีแต่ละเรื่องที่นำมาให้นักเรียนเรียนนั้น ได้มีการเลือกสรรเพื่อใหม่ เหมาะกับช่วงวัยของนักเรียน โดยสอดแทรกคุณค่าทั้งด้านอารมณ์ คุณธรรม วรรณศิลป์ ผ่านการร้อยเรียงภาษาอย่างสร้างสรรค์ของกวี การศึกษาวรรณคดีไทยจึงนับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะเป็นการส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีเหตุผล นำไปสู่ความซาบซึ้ง และเข้าใจความรู้สึกนึกคิด รวมถึงวิถีชีวิตของคนรุ่นก่อน การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ครูจะต้องนำพานักเรียนไปสู่กระบวนการของการเรียนวรรณคดี โดยเน้นลงมือปฏิบัติ จัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ใช้รูปแบบ วิธีสอน กระบวนการ รวมถึงเทคนิค การสอน เพื่อเป็นนวัตกรรมสำคัญที่ช่วยผลักดันให้ผู้เรียนเข้าถึงคุณค่าด้านการเรียนรู้ การปฏิบัติ การฝึกคิดวิเคราะห์และสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง ผู้เรียนย่อมมีความตระหนักถึงคุณค่าและเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาวรรณคดีไทยอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2546). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2555). **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง. (2556). **วรรณคดีกับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทิตินา แคมณี. (2557). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). **80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: แด่ ดนัย อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- สุพรรณิ ขาญประเสริฐ. (2557). **Active Learning: การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. นิตยสาร สสวท. ปีที่ 42 (ฉบับที่ 188), หน้า 3.
- จุฬาลักษณ์ คชาชัย. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐพงษ์ ญาณวัฒน์. (2559). **การศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช. (2547). **การพัฒนาแบบการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรองของนิสิตปริญญาบัณฑิต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชญา มณีศรี. (2557). **การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องขุนช้างขุนแผนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบซักค้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสะเมิงพิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภารดี โพธิ์ราม. (2560). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคตั้งคำถามตามแนวคิดบลูมในการส่งเสริมทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่واهرภาพพจน์ในวรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- มะลิวัลย์ พรนิคม. (2559). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวรรณคดีไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรีวิไล ดอกจันทร์. (2528). **ทฤษฎีและปฏิบัติการวรรณคดีศึกษา**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.